

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2003 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ekumeniska böndagsplakatet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 november 2003 en proposition med förslag till lag om ekumeniska böndagsplakatet (RP 147/2003 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat

— en lagmotion med förslag till lag om utfärdande av plakat om fyra tacksägelse-, bot- och böndagar (LM 136/2003 rd — Toimi Kankaanniemi/kd m.fl.), som remitterades till utskottet den 12 november 2003.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Tuula Lybeck, undervisningsministeriet
- riksdagens generalsekreterare Seppo Tiitinen

- justitiekanslern i statsrådet Paavo Nikula
- republikens presidents rådgivare Timo Tuovinen
- lagstiftningsråd Eero J. Aarnio, justitieministeriet
- ecklesiastikråd Matti Halttunen, Kyrkostyrelsen
- lagfaret ecklesiastikråd Paavo Perola, Ortodoxa kyrkosamfundet i Finland, kyrkostyrelsen
- ordförande Gideon Bolotowsky, Judiska församlingen i Helsingfors
- styrelseledamot Väinö A. Hyvönen, Suomen vapaakristillinen neuvosto SVKN ry
- generalsekreterare Juha Kukkonen, Fritänkarnas förbund rf
- professor Mikael Hidén
- professor Martin Scheinin
- professor (emeritus) Juha Seppo
- professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om ekumeniska böndagsplakatet. Plakatet, som utfärdas varje år, ska beredas ekumeniskt. Förslaget till böndagsplakat överlämnas till undervisningsministeriet och föredras för republikens president för utfärdande utan att statsrådet lägger fram förslag till avgörande.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

I motiveringen till lagstiftningsordningen behandlas betydelsen av grundlagens 57 § och lagförslaget bedöms också mot bakgrunden av bestämmelserna i grundlagens 11 § om religions- och samvetsfrihet. Regeringen menar att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsord-

ning men finner det dock befogat att grundlagsutskottet behandlar propositionen.

Lagmotionen

I lagmotionen föreslås att det stiftas en lag med stöd av vilken republikens president bemyndigas att årligen utfärda plakat om fyra tacksägel-

se-, bot- och böndagar. Ett organ kunde tillsättas för beredning av plakatet. Enligt förslaget skall republikens president utfärda plakatet utan att regeringen lägger fram något förslag till avgörande.

Avsikten är att lagen träder i kraft så att republikens president kan utfärda ett plakat för 2004.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I propositionen föreslås utifrån grundlagsutskottets betänkande i samband med att religionsfrihetslagen stiftades (GrUB 10/2002 rd, s. 5) en lag med stöd av vilken republikens president kunde fortsätta den gamla traditionen att utfärda böndagsplakat. Lagförslaget innefattar bestämmelser om en sådan uppgift för presidenten som avses i 57 § i grundlagen och med anledning av vilken presidenten fattar ett formbundet beslut i statsrådet på föredragning av en minister.

Traditionen kan också föras vidare så att presidenten deltar i utfärdandet av böndagsplakatet med en sådan åtgärd som kan hänföras till hans eller hennes övriga samhällsliga engagemang men som faller utanför grundlagens 57 § och som inte är förenad med någon sådan medverkan från statsrådets sida som avses i grundlagens 58 §. I förarbetena till grundlagen nämns som exempel på sådant engagemang att presidenten stöder medborgarverksamhet, är beskyddare för olika evenemang och tillställningar samt, presidentens tal och föredrag samt besök och möten (RP 1/1998 rd, s. 108/II). Enligt utskottets uppfattning ställer grundlagen inga hinder för att presidenten inom ramen för denna typ av engagemang t.ex. undertecknar skriftliga tillkännagivanden som är avsedda att ges offentligt.

Med hänsyn till den religions- och samvetsfrihet som fastställs i grundlagens 11 § anser ut-

skottet det inte välfunnet att presidenten genom ett beslut utfärdar ett konfessionellt böndagsplakat. Presidentens beslutsfattande i statsrådet ska begränsa sig till ärenden med rättsverkan. Utskottet tillstyrker därför inte lagförslaget och tar därmed inte heller ställning till behandlingsordningen. Presidentens medverkan vid utfärdandet av böndagsplakatet ska vara en del av hans eller hennes samhällsengagemang. Presidenten kan själv välja de konkreta uttrycksformerna.

Det är skäl att utifrån religions- och samvetsfriheten bedöma om texten i ett böndagsplakat som utfärdas med presidentens medverkan överhuvudtaget kan innehålla uppmanande eller förpliktande formuleringar.

Lagmotionen

Med hänvisning till det som anförs ovan föreslår utskottet att också det lagförslag som ingår i lagmotionen förkastas.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförs ovan föreslår grundlagsutskottet

att lagförslaget i regeringens proposition förkastas och

att lagmotion LM 136/2003 rd förkastas.

Helsingfors den 11 december 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Arja Alho /sd
medl. Leena Harkimo /saml
Hannu Hoskonen /cent
Anne Huotari /vänt
Roger Jansson /sv
Irina Krohn /gröna
Miapetra Kumpula /sd (delvis)
Annika Lapintie /vänt

Henrik Lax /sv
Reino Ojala /sd
Klaus Pentti /cent
Markku Rossi /cent
Arto Satonen /saml
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd
ers. Arto Seppälä /sd (delvis)
Tapani Tölli /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Jarmo Vuorinen
utskottsråd Sami Manninen.

RESERVATION

Motivering

I sitt betänkande om religionsfrihetslagen ansåg grundlagsutskottet (GrUB 10/2002 rd) att det till följd av den entydiga formuleringen av 57 § i grundlagen, som trädde i kraft 2000, inte kan finnas med lag jämförlig sedvanerätt som bygger på sekelgammal praxis. Om riksdagen vill bevara praxis med böndagsplakat vore det skäl att lagstifta om ett ekumeniskt böndagsplakat som utfärdas av republikens president. En lag om det ekumeniska böndagsplakatet klargör också hur ärendet bereds och att plakatet utfär-

das av presidenten utan att statsrådet lägger fram ett förslag till avgörande. Därmed kan presidenten själv bestämma om utfärdandet och om plakatets innehåll. Vi anser det motiverat att bevara böndagstraditionen.

Förslaget

Med stöd av det som anförs ovan föreslår vi

att lagförslaget i regeringens proposition godkänns med ändringar.

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ekumeniska böndagsplakatet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 (2) §

Republikens president kan utfärda ett böndagsplakat. Det föredras för presidenten utan statsrådets förslag till avgörande.

2 (1) §

(Utesl.) Böndagsplakatet bereds årligen ekumeniskt. Förslaget till böndagsplakat överlämnas till undervisningsministeriet.

3 §

(Som i RP)

Helsingfors den 11 december 2003

Markku Rossi /cent
Klaus Pentti /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Hannu Hoskonen /cent

Tapani Tölle /cent
Arto Satonen /saml
Henrik Lax /sv
Roger Jansson /sv